

Uit het voorgaande zal duidelijk geworden zijn, hoezeer het leven van deze planten afhankelijk is van verschillende vogels. Vooral de *Dicaeum*-soorten zijn van grote betekenis, zonder deze vogels zou het bestaan van de planten ernstig gevaar lopen, zo niet onmogelijk zijn, tenminste op Java. In Europa worden de kernen van de bekende maretakken, *Viscum album*, hoofdzakelijk door de *Viscum*-lijster: *Turdus viscivorus* verspreid. In andere streken van de aarde zullen waarschijnlijk andere vogels voor de verspreiding zorg dragen.

W. DOCTERS VAN LEEUWEN.

KORTE MEDEDEELINGEN

Onze penningmeesteres met verlof. — Niet geheel ongemerkt wil het Hoofdbestuur onze penningmeesteres, mej. L. S. D. MERKUS, velen onzer meer bekend als „Wies”, met verlof naar Europa laten vertrekken, al hopen wij haar na ommekomst daarvan hier weer terug te zien in haar oude functie. Veel, heel veel heeft onze Vereeniging aan haar te danken, aan haar toewijding, haar accuratesse, haar onverflauwd en ijver voor onze zaak. Niet alleen de zorg voor de penningen, maar heel de administratie onzer Vereeniging met haar steeds talrijker afdelingen berustte bij haar en was daar in uitstekende handen. Aan haar danken wij het voor een groot deel wat onze Vereeniging met haar zoo lage contributie en zonder eenige subsidie heeft kunnen tot stand brengen: niet alleen de uitgave van een bloeiend maandblad, maar daarnaast nog die van populaire werkjes, waaraan hier zoo groote behoefte is. Moge onze penningmeesteres een prettig verlof hebben, zonder zorgen over achterstallige leden of afdelingen, die het haar soms zoo moeilijk konden maken, al kwam alles tenslotte steeds terecht. Een tot weerzien, Wies, namens het Hoofdbestuur en namens de Boekhandel VISSER & Co!

H. C. D.

Een trekwaarneming van *Caprimulgus indicus jotaka* TEMM. & SCHLEG. — 26 November 1930 zond men mij een vogel, die op het erf van den dokter alhier gevangen was en die tot mijn

verrassing een groote geitenmelker bleek te zijn. De gewone geitenmelkers (*Caprimulgus macrurus macrurus* HORSF.) had ik reeds meerdere malen op de onderneming Pematang Toedjoeh waargenomen (zie *De Tropische Natuur* XX, 1931, blz. 15 en 16), deze soort had ik echter nog nooit te voren gezien. ROBINSON's boek (*The Birds of the Malay Peninsula*, Vol. I, blz. 118 en 119 en Vol. II, blz. 59) gaf ook nu weer uitkomst. Deze 30 cm lange, donkerbruine nachtzwaluw moest ongetwijfeld een trekker uit Achter Indië zijn en wel de „Migratory Nightjar” (*Caprimulgus indicus jotaka* TEMM. et SCHLEG.). Daar de keel van dit exemplaar roestbruin was gekleurd en het wit in den staart ontbrak, kon tevens worden vastgesteld, dat deze vogel een wijfje was.

Deze vondst lijkt mij merkwaardig genoeg om er melding van te maken, daar tot nu toe nog geen exemplaren werden buitgemaakt in het uiterste Zuiden van de Straits (nl. in Johore en Singapore). In het Noorden van het Maleische Schiereiland schijnt hij in den winter algemeen voor te komen, zoowel dicht bij de kust als in de hoogvlakten.

Nieuw is de vondst voor Borneo niet.

Deze soort is nl. reeds door BUTTIKOFER in Borneo verzameld (zie: *Zoological results of the Dutch*

Caprimulgus indicus jotaka TEMM. et SCHLEG.
in afweestelling.

Foto v. d. schr.]

scientific expedition to Central Borneo. The Birds. Notes from the Leyden Museum, Vol. XXI, blz. 145-276) en opgenomen in MOULTON's „Handlist of the Birds of Borneo" onder No. 230 (zie: Journal of the Royal Asiatic Society, No. 67, December 1914).

Pontianak, Februari 1931.

L. COOMANS DE RUITER.

Mieren als vijanden van slakken. — Voor het eerst nam ik het waar op 16 Februari: in een mierenpaadje op het erf voor mijn hotelkamer werden kleine huisjesslakken door mieren voortgesleept. Vanwaar de mieren (*Pheidologeton diversus* JERDON, een kleine, zwartbruine Formicide) die slakjes haalden, die meerendeels nog levend bleken te zijn, is me pas eenige dagen later duidelijk geworden. Wel kon ik er gauw genoeg achterkomen, waar ze naar toe gebracht werden. Het mierennest bevond zich onder een *Agave*-plant en op en onder de rulle uitgeworpen aarde rondom de openingen van het nest lagen de leege huisjes bij duizenden te bleken (fig. 1). Dit is geen overdreven schatting, indien men bedenkt, dat ik de mieren gedurende een week — althans tijdens de vroege morgenuren — als maar met slakjes heb zien sjouwen. Hoe lang ze daar al mee bezig waren, voordat ik mijn eerste waarneming deed, is niet te zeggen. Van de uitgeworpen aarde rondom het mierennest heb ik een laag ter grootte van 4 dm² en 1 cm dikte voorzichtig met een plantenschopje laten afnemen; een telling bracht aan het licht, dat zich daarin 3129 huisjes (gave en grotere fragmenten van huisjes) bevonden. Als we aannemen, dat de mieren dagelijks 300 slakken wegslepen, dan moet het transport van die 3000 slakken alleen al 10 dagen geduurd hebben. Maar er is geen kwestie van, dat dit transport zoo regelmatig verlopen is en het heeft zeker veel en veel langer geduurd.

Fig. 1. De duizenden slakkenhuisjes, waarmee de grond rondom de opening van het mierennest bezaaid lag.

Vanaf 19 Februari hield alle vertier in het mierenpaadje op; het bleek toen, dat de mieren een anderen weg genomen hadden. Langs het nieuwe paadje werden nu niet alleen slakjes doch ook rupsjes en poppen voortgesleept en, het nieuwe spoor volgend, gelukte het me ten slotte de plek te vinden, waar de mieren de slakjes vandaan haalden: dat was van onder een *Hibiscus*-heg, vlak bij een regenboom, op zeker 20 m afstand van het mierennest gelegen. Ongetwijfeld is niet al het binnengedragen slakkenmateriaal alleen van die eene plek afkomstig; dat is onmogelijk aan te nemen en de mieren zullen zeker ook elders onder den *k e m b a n g s e p a t o e*-heg gezocht hebben, maar tijdens de waarnemingsperiode liepen de mierenpaadjes toch in hoofdzaak naar dat eene plekje toe. Na den 22sten Februari was ik verhinderd regelmatig verdere waarnemingen te doen: het scheen me toe, alsof er na dien datum ineens veel en veel minder slakjes in het mierenpaadje lagen. De aanhoudende droogte kan de oorzaak geweest zijn, dat de slakjes zich dieper in den grond hebben begeven, zoodat ze minder gemakkelijk voor de mieren te bereiken waren; het kan ook best zijn, dat zoo goed als alle slakjes toen reeds weggeroofd waren. Op 25 Februari zag ik nog slechts een heel enkel slakje door de mieren voortgesleept worden, maar wel lagen er dien dag nog vrij veel rupsen in het mierenpaadje. Aardig was het om te zien, hoe de musschen soms de mieren beconcurrerden; af en toe vloog er dan een musch naar het mierenpaadje en pikte eenige rupsjes weg. Dat die rupsjes vol met mieren zaten, daarom bekommerden de musschen zich allerminst. Twee dagen daarna bleek het mierenpaadje weer verlegd te zijn; het liep nu gedeeltelijk langs een gecementeerde goot. Ik kon geen enkel slakje in het paadje vinden en ook geen rupsen meer; nu zeulden de mieren met „rattestaartlarven" (*Eristalis*-larven). Op 3 Maart zag ik in het mierenpaadje weer een enkel slakje liggen; het was hetzelfde paadje, dat door de mieren op 16 Februari begaan werd. Op 4 Maart viel er 's middags een regenbuitje, wat tot

evolg heeft gehad, dat het verkeer in het mierenpaadje plotseling zeer druk werd. De mieren sleepten een massa rupsjes voort, terwijl ook het aantal slakjes weer was toegenomen. Den volgenden dag was het verkeer in het mierenpaadje nog zeer levendig, ook nog tijdens de middaguren, want het was dien dag — in tegenstelling met de vorige dagen — lekker koel.

Onder het slakkenmateriaal, dat door de mieren werd buitgemaakt, bevonden zich hoofdzakelijk 2 soorten. Mej. T. VAN BENTHEM JUTTING te Buitenzorg is zoo vriendelijk geweest ze voor me te determineeren: het bleken *Subulina octona* (BRUGUIÈRE) en *Eulota similaris* (FÉRUSSAC) te zijn. De exemplaren van eerstgenoemde soort, die ik uit het mierenpaadje wegnam, waren — zooals in het begin reeds werd opgemerkt — in verreweg de meeste gevallen nog levend en hun huisjes waren vrijwel allemaal nog gaaf, maar de huisjes die op het „kerkhof” lagen, bleken daarentegen leeg en stukgebeten te zijn (fig. 2). Hetzelfde kan gezegd worden van de huisjes van *Eulota similaris*, welke soort overigens in veel geringer aantal en grootendeels

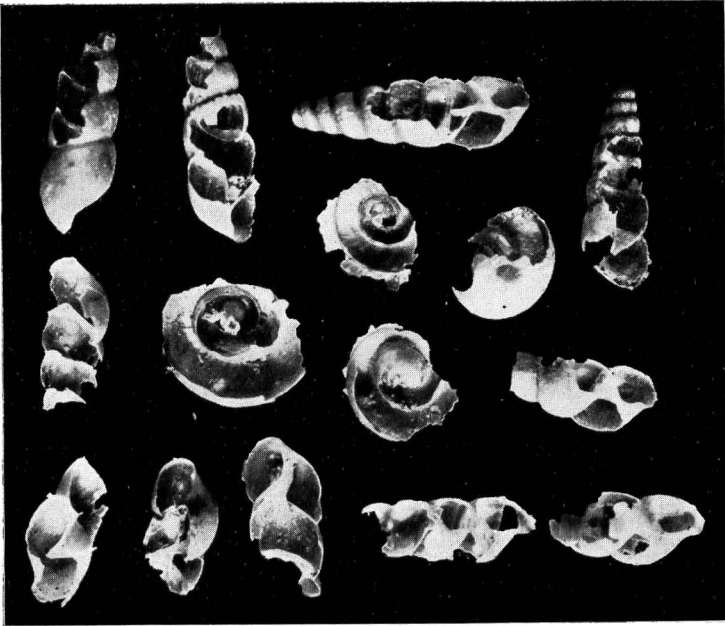

Fig. 2. Enkele leege en stukgebeten huisjes van *Subulina octona* en *Eulota similaris* ($\times 3$).

door jonge exemplaren vertegenwoordigd was. Het is dus duidelijk, dat de mieren hun buit levend in het nest gebracht hebben en daar pas de slakjes hebben opgepeuzeld (resp. er hun broed mee hebben gevoerd). Wie van de lezers van ons tijdschrift heeft weleens meer zoo'n slakkenroof door mieren waargenomen? Medan, 25 Maart 1931.

J. C. VAN DER MEER MOHR.

Rectificatie. — Van bevriende zijde werd ik opmerkzaam gemaakt op de volgende fouten in mijn artikel in No. 5 (jrg. XX) van dit tijdschrift: „Twee etmalen op en rond het eiland Edam”. Van de verbeteringen wordt de lezer verzocht nota te nemen:

Den op genoemd eiland o. a. aangetroffen *Arenaria interpres interpres* (L.) gaf ik ten onrechte den Hollandschen naam „oeverlooper”. Dit moet natuurlijk zijn „steenlooper”. De oeverlooper is identiek aan *Tringa hypoleucis* L.

Verder is *Ptilonopus melanocephalus melanocephalus* (FORST.) niet grooter, doch evenals *Chalcophaps indica indica* kleiner dan de meeste soorten van Treronidae. Mij heeft bij het determineeren op het geluid *Ducula aenea aenea* (L.), die werkelijk grooter is, door het hoofd gespoekt.

Ramphalcyon capensis capensis (L.) moet zijn: *Ramphalcyon*, doch deze fout komt slechts half op mijn rekening, want de foutieve schrijfwijze ontleende ik aan het „Systematische Übersicht” van BARTELS & STRESEMANN. *Dicrurus hottentottus termeulini* (FINSCH.) moet zijn *termeuleni*.

J. OLIVIER.

MEDEDEELINGEN VAN DE VEREENIGING

Afdeeling Medan. — Op 26 Februari hield Dr A. FREY-WYSSLING in een vergadering, waarin eerst eenige huishoudelijke zaken werden afgedaan, een voordracht over de vegetatie om Takengon bij het Lau Tawar in Atjeh en over een beklimming van den Boer ni Telong. Over dit onderwerp is in de Maart-aflevering een uitvoerig artikel verschenen, zoodat een uitgebreider verslag van deze lezing hier overbodig is.

Dr JOCHEMS demonstreerde daarna een zeer mooie vruchtkolf van een *Amorphophallus*, vermoedelijk *A. campanulatus*.

Ten slotte werden nog eenige photo's geprojecteerd van de laatste excursie, een boottocht langs den benedenloop van de Belawan-rivier.